

Polítiques territorials turístiques

Codi: 101214
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500894 Turisme	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Joan Carles Llurdés Coit

Correu electrònic: JoanCarles.Llurdes@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: Sí

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

No hi ha prerequisits.

Objectius

Aquesta és una assignatura optativa de 4t curs i no cal cap prerequisit específic, només estar una mica al cas de l'actualitat turística i tenir certs coneixements previs que segurament ja s'han adquirit en anteriors cursos. Es una assignatura que manté punts de contacte, més o menys explícits, amb altres de caire més geogràfic i territorial de tota l'oferta del Grau, com són *Geografia Regional* (bàsica), *Recursos territorials turístics* i *Patrimoni cultural* (ambdues obligatòries) i pel que a assignatures optatives tindriem aquestes quatre: *Productes turístics*, *Destinacions Turístiques* i *Promoció Pública*, *Turisme i sostenibilitat* i *Temes de turisme*. En aquest cas, però, es posa èmfasi en el caràcter sectorial i també territorial de les principals polítiques turístiques del nostre país. L'enfocament de l'assignatura és teòric però sense excloure la necessària visió pràctica que es vol aconseguir i aplicar amb la realització d'una sèrie d'activitats i l'anàlisi de casos d'estudi concrets. Per descomptat, en funció de l'elecció que faci el mateix estudiant, hi pot tenir també molta relació amb el seu treball de fi de Grau.

Al final de curs l'estudiant haurà de ser capaç de:

1. Comprendre el fenomen turístic des d'una perspectiva territorial i evolutiva per entendre millor les polítiques turístiques actuals.
2. Conèixer què són els recursos turístics i quins són els factors de localització turística en el territori.
3. Conèixer les principals polítiques turístiques, tenint en compte que el turisme és, avui dia, una activitat amb un pes cada cop més important a nivell econòmic, social i ambiental.
4. Estudiar diferents casos pràctics de polítiques a diferents escales territorials.
5. Adonar-se com de vegades la diferència entre la teoria i la realitat, entre planificació i pràctica, és bastant gran.

Competències

- Demostrar que coneix i entén el fenomen turístic en el marc de la sostenibilitat i la gestió de la qualitat.
- Demostrar un comportament responsable amb el medi ambient.
- Desenvolupar una capacitat d'aprenentatge autònom.

- Gestionar els conceptes relacionats amb la planificació i la comercialització de destinacions, recursos i espais turístics, així com els seus instruments i funcionament.
- Identificar i avaluar els elements del sistema turístic i la seva interacció amb l'entorn, així com el seu impacte.
- Innovar tant en la planificació i la comercialització turístiques com en la gestió d'organitzacions turístiques.
- Manejar les tècniques de comunicació a tots els nivells.
- Planificar i gestionar activitats partint de la qualitat i la sostenibilitat.
- Planificar, organitzar i coordinar el treball en equip, creant sinergies i sabent-se situar al lloc dels altres.
- Presentar i negociar davant dels diferents organismes projectes i plans de desenvolupament turístic aplicats a zones i regions determinades.
- Treball en grup.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els elements de geografia avançada i de recursos territorials i turístics, les metodologies i les tècniques existents i els impactes que genera el sistema turístic.
2. Demostrar un comportament responsable amb el medi ambient.
3. Desenvolupar una capacitat d'aprenentatge autònom.
4. Distingir els instruments adequats per aplicar polítiques de turisme sostenible.
5. Identificar el medi ambient com a patrimoni turístic i determinar-ne les característiques.
6. Identificar els factors determinants del desenvolupament turístic.
7. Identificar i relacionar els recursos turístics i els recursos territorials.
8. Identificar i valorar l'impacte social del turisme.
9. Identificar les noves formes de turisme (ecoturisme, turisme cultural) i valorar-les.
10. Identificar les polítiques d'ordenació i planificació turística de les entitats públiques.
11. Manejar les tècniques de comunicació a tots els nivells.
12. Planificar i gestionar activitats partint de la qualitat i la sostenibilitat.
13. Planificar, organitzar i coordinar el treball en equip, creant sinergies i sabent-se situar al lloc dels altres.
14. Treball en grup.

Continguts

Els continguts de l'assignatura segueixen aquest esquema de quatre blocs:

1. Introducció. Definició i diferenciació conceptual.

- 1.1. La relació entre turisme i territori, conseqüències i impactes.
- 1.2. Estudi de casos d'incompatibilitat territorial entre turisme i altres activitats econòmiques. El tractament d'aquestes situacions per part de les polítiques turístiques.

2. Turisme i territori en transformació.

- 2.1. Darreres tendències en turisme. "Nous" turismes o més del mateix?
- 2.2. El cicle de vida de les destinacions turístiques. El seu reflex en les polítiques turístiques.

3. La planificació territorial del turisme.

- 3.1. Conceptes bàsics d'un procés de planificació territorial i l'aplicació a l'activitat turística.
- 3.2. Alguns exemples de plans de gestió turística aplicats a diferents escales territorials.

4. El turisme en diversos contextos territorials.

- 4.1. D'on venim i cap a on anem?
- 4.2. Principals polítiques turístiques aplicades.
- 4.3. Exemples de planificació a diferents escales territorials.

Metodologia

L'assignatura té diverses dinàmiques de funcionament paral·lel:

1. Metodologia de la part teòrica de l'assignatura: Explicació a l'aula de les diferents parts del temari mitjançant presentacions *Prezi* al llarg de les setmanes lectives de l'assignatura previstes al calendari docent. A la plataforma virtual es publicaran els enllaços corresponents, per la qual cosa en aquesta assignatura es "desterra" la idea d'haver de prendre apunts en el sentit més clàssic de l'expressió. En la mesura de la disponibilitat, les sessions tindran suport audiovisual (visionat de vídeos, presentacions per part dels estudiants, etc.).
2. Metodologia de la part pràctica de l'assignatura: Al llarg del curs es proposarà l'elaboració de diverses activitats relacionades amb la part teòrica de l'assignatura i que hauran de ser fets fora de l'horari estrictament docent. Les activitats suposen el lliurament d'un document en format digital (a la plataforma virtual *Moodle*) per a la seva avaluació.
3. Metodologia del funcionament de la plataforma virtual (**Moodle**): La plataforma virtual s'emprarà com a complement d'informació i alhora un mitjà de comunicació alternatiu a l'aula entre l'alumnat i professor. També hi haurà material complementari en format digital, enllaços a articles de lectura, el programa de l'assignatura, el calendari de les sessions d'aula, els enunciats de les activitats, etc.
4. Metodologia de les hores d'activitats dirigides: Es dedicarà algunes hores a activitats dirigides (segons les oportunes indicacions del professor al llarg del semestre) per avançar en la realització de les activitats (en aquest cas no és necessària l'assistència a l'aula). En aquest sentit, és previst que es pugui fer una tutoria per cada activitat proposada (de durada variable, depenent de les necessitats) per tal d'oferir una millor orientació de cara a la seva correcta elaboració, així com també per atendre dubtes i preguntes de l'estudiant. Aquestes tutories seran complementàries a l'hora d'atenció setmanal al despatx que el professor ha de dedicar a l'alumnat.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presentacions orals	15	0,6	3, 7, 10, 12, 14
Sessions de teoria	43	1,72	6, 7, 12
Tipus: Supervisades			
Tutories	14	0,56	6, 7, 9
Tipus: Autònomes			
Estudi	30	1,2	3, 6, 7, 9, 10
Preparació i elaboració d'exercicis	20	0,8	3, 6, 7, 9, 10, 11, 13

Avaluació

L'avaluació CONTINUADA d'aquesta assignatura consta del següent sistema:

1. Tres exercicis proposats durant el semestre i lliurats en el termini fixat, que serà anunciat amb suficient antelació, i que equivalen al 30% de la nota final (10% cada exercici). La seva realització (o d'algun dels tres) és optativa.
2. Una presentació oral d'un article(a escollir d'una llista)i que equival al 20% de la nota final.
3. Un examen de coneixements teòrics que equival al 40% de la nota final, i que inclourà la matèria exposada a les sessions d'aula, així com també les presentacions orals. La seva realització és obligatòria.

4. L'assistència a les sessions de docència d'aula equivaldrà a un 10% de la nota final.

S'estableixen les següents condicions per a superar l'assignatura:

1. A l'examen, obtenir una nota mínima equivalent al 50% de la puntuació màxima prevista (depenent del nombre final de preguntes incloses). En el cas de no complir aquesta condició l'estudiant caldrà que es presenti a l'avaluació final.
2. Sobre els exercicis, i com s'ha indicat, no hi ha obligació de realitzar-los. Ara bé, cal ser conscient que no fer-los implicarà no sumar les seves notes parcials a la nota final de l'assignatura, amb el risc que això suposa. Els exercicis no s'aproven o suspensen, simplement tenen una nota que se suma a les altres notes parcials (presentació oral, examen i assistència). A l'avaluació final només es podrà aspirar a millorar la nota d'un exercici ja entregat o entregar-ne un en el cas de no haver-ho fet al seu moment.
3. Finalment, en qualsevol dels exercicis lliurats caldrà tenir cura d'algunes de les competències bàsiques que se suposa s'ha de dominar en un curs de Grau universitari (p. ex. la capacitat de síntesi, d'argumentació, d'una correcta redacció i presentació formal, de comunicació oral, etc.). És per això que el professor es reserva l'opció de suspendre qualsevol exercici que estimi que no reuneix uns nivells mínims en dites competències.

Atenció (1): al calendari d'exàmens publicat pel Centre hi ha una data d'avaluació final i una segona data de re-avaluació. La primera suposa l'opció de recuperar l'examen i/o un dels tres exercicis. Pel que fa a la prova de re-avaluació, i d'acord amb la normativa de la UAB, cal tenir en compte:

1. El professor de l'assignatura decidirà la seva modalitat. En aquest cas només es contempla un examen.
2. Podran accedir a la re-avaluació **NOMÉS** aquells estudiants que a l'avaluació final hagin obtingut una nota igual o superior a 3,5 i menor de 5 (normativa de la UAB). Això vol dir que no es tracta de cap prova per poder millorar la nota.
3. La nota final de l'estudiant que es presenti a la re-avaluació en cap cas podrà superar el valor de 5 a l'expedient.

Atenció (2): en aquesta assignatura no hi ha l'opció de fer un examen al final del semestre (com a únic exercici avaluat) per intentar aprovar-la, sense haver fet abans res

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència	10%	0	0	3
Examen	40%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Exercicis	30%	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14
Presentació oral	20%	10	0,4	1, 3, 4, 5, 8, 10, 11, 13, 14

Bibliografia

Aquesta assignatura no segueix cap manual específic relacionat amb la matèria. De totes formes, s'inclouen aquí algunes referències d'articles de revistes acadèmiques que formen part de la llarga llista que hi haurà disponible a l'aula *Moodle* de la assignatura, per tal que l'estudiant triï un a partir del qual haurà de fer la seva exposició oral de l'avaluació contínua. Aquesta llista és ampliable i s'anirà actualitzant a mida que se'n vagin publicant més.

1. Mantecón, A. (2012): "El nexo entre urbanización y turismo. Análisis de la opinión pública. *Papers. Revista de Sociologia*, 97(1): 249-272 ([enllaç](#)).
2. Garay, L. A. y Cànoves, G. (2010): "Un análisis del desarrollo turístico en Cataluña a través del ciclo de evolución del destino turístico". *Boletín de la AGE*, 52: 43-58 ([enllaç](#)).

3. Amer, J. A (2009): "Los debates sobre la percepción social del turismo en las Islas Baleares". *Nimbus. Revista de Climatología, Meteorología y Paisaje*, 23-24: 5-24 ([enllaç](#)).
4. Cañizares, M. C. (2013): "Sostenibilidad y turismo: de la documentación internacional a la planificación en España «Horizonte 2020»". *Boletín de la AGE*, 61: 67-92 ([enllaç](#)).
5. Díaz, I. y Llurdés, J. C. (2013): "Reflexiones sobre el turismo de proximidad como una estrategia para el desarrollo local". *Cuadernos de Turismo*, 32: 65-88 ([enllaç](#)).
6. Muñoz, A. y Fuentes, L. (2013): "La cooperación público privada en el ámbito de la promoción de los destinos. El análisis de redes sociales como propuesta metodológica". *Cuadernos de Turismo*, 31: 199-223 ([enllaç](#)).
7. Sánchez, E. M. (2001): "La contribución del turismo europeo en la España de los años sesenta". *Arbor*, 170(669): 201-224 ([enllaç](#)).
8. Capdepón, M. (2015): "El papel de los parques naturales en los procesos de diversificación turística: una aplicación al litoral alicantino". *Cuadernos de Turismo*, 35: 43-69 ([enllaç](#)).
9. Fernández, M. D. y Valero, J. R. (2015): "Carteles, publicidad y territorio: la creación de la identidad turística en España (1929-1936)". *Cuadernos de Turismo*, 35: 157-184 ([enllaç](#)).
10. Fernández, V. y Silva, R. (2015): "Criterios para la identificación y selección de paisajes españoles susceptibles de ser incluidos en la lista del patrimonio mundial de Unesco". *Boletín de la AGE*, 68: 253-278 ([enllaç](#)).
11. Navarro, E.; Thiel, D. y Romero, Y. (2015): "Periferias deplacere: cuando turismo se convierte en desarrollismo inmobiliario-turístico". *Boletín de la AGE*, 67: 275-302 ([enllaç](#)).
12. Fernández, M. D. y Valero, J. R. (2015): "Carteles, publicidad y territorio: la creación de la identidad turística en España (1929-1936)". *Cuadernos de Turismo*, 35: 157-184 ([enllaç](#)).
13. Lojo, A. (2016): "Chinese tourism in Spain: an analysis of the tourism product, attractions and itineraries offered by Chinese travel agencies". *Cuadernos de Turismo*, 36: 243-268 ([enllaç](#)) (en anglès).
14. Olcina, J. y Vera, J. F. (2016): "Cambio climático y política turística en España: diagnóstico del litoral Mediterráneo español". *Cuadernos de Turismo*, 38: 323-359 ([enllaç](#)).
15. Blázquez, M.; Artigues, A. A. y Yrigoy, I. (2015): "Crisis y planificación territorial turística neoliberal en las Islas Baleares". *Investigaciones Turísticas*, 9: 24-49 ([enllaç](#)).
16. Tirado, J. A. (2013): "Análisis de los planes de dinamización del producto turístico. Una propuesta metodológica". *Investigaciones Turísticas*, 6: 95-120 ([enllaç](#)).
17. Soares, J. C. y Gandara, J. M. (2012): "Indicadores para analizar la evolución del ciclo de vida de los destinos turísticos litorales". *Investigaciones Turísticas*, 3: 19-38 ([enllaç](#)).
18. López, Y. y Pulido, J. I. (2013): "La sostenibilidad en la política turística española. ¿Avances o retrocesos". *Papers de Turisme*, 53: 44-68 ([enllaç](#)).
19. García, M. y de la Calles, M. (2012): "Capacidad de carga en grandes recursos turístico-culturales". *Anales de Geografía de la Universidad Complutense*. 32(2): 253-274 ([enllaç](#)).
20. Cànoves, G.; Prat, J. M. y Blanco, A. (2016): "Turismo en España, más allá del sol y la playa. Evolución reciente y cambios en los destinos de litoral hacia un turismo cultural". *Boletín de la AGE*, 71: 431-454 ([enllaç](#)).
21. López Palomeque, F. (2015): "Barcelona, de ciudad con turismo a ciudad turística. Notas sobre un proceso complejo e inacabado". *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 61(3): 483-506 ([enllaç](#)).
22. Garay, L. A. (2015): "Luces y sombras del turismo de cruceros: el caso de Barcelona". *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 61(3): 563-580 ([enllaç](#)).
23. Beas, L. (2012): "Los Planes de Excelencia Turística en España (1992-2006). Una apuesta por la revitalización de los destinos. revisión de su implantación e impactos". *Scripta Nova*, XVI(411) ([enllaç](#)).
24. Alamilla, C. (2016): "Análisis de los impactos socioculturales desde la perspectiva del residente que el turismo genera en el barrio de la Barceloneta, España". *Rotur. Revista de Ocio y Turismo*, 11(1): 1-11 ([enllaç](#)).
25. Márquez, C. y Caro, J. L. (2017): "Ciudades Patrimonio de la Humanidad de España: la reputación online como elemento de desarrollo turístico". *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 15(2): 437-457 ([enllaç](#)).
26. Huete, R. y Mantecón, A. (2018): "El auge de la turismofobia ¿hipótesis de investigación o ruido ideológico?". *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 16(1): 9-19 ([enllaç](#)).
27. Orgaz, F.; Moral, S.; López, T. y Cañero, Pablo (2017): Estudio de la demanda existente en torno al oleoturismo. El caso de Andalucía". *Cuadernos de Turismo*, 39: 437-453 ([enllaç](#)).

28. Balagué, C.; Martín-Fuentes, E. y Gómez, M. J. (2016): "Fiabilidad de las críticas hoteleras autenticadas y no autenticadas. El caso de TripAdvisor y Booking.com". *Cuadernos de Turismo*, 38: 63-82 ([enllaç](#)).
29. Ivars, J. A. y Solsona, F. J. (2016): "Gestión turística y tecnologías de la información y la comunicación (TIC): el nuevo enfoque de los destinos inteligentes". *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 62(2): 327-346 ([enllaç](#)).
30. Llurdés, J. C.; Díaz, I. y Romagosa, F. (2016): "Patrimonio minero y turismo de proximidad: explorando sinergias. El caso de Cardona". *Documents d'Anàlisi Geogràfica*, 62(2): 327-346 ([enllaç](#)).
31. Irigoy, I. (2017): "Airbnb en Menorca: ¿Una nueva forma de gentrificación turística? Localización de la vivienda turística, agentes e impactos sobre el alquiler residencial". *Scripta Nova*, XXI(580) ([enllaç](#)).
32. Gómez, M. B. (2017): "Retos del turismo español ante el cambio climático". *Investigaciones Geográficas*, 67: 31-47 ([enllaç](#)).
33. Corbera, M. (2016): "El paisaje, su patrimonialización y el beneficio económico". *Investigaciones Geográficas*, 65: 9-24 ([enllaç](#)).
34. Llurdés, J. C. (2017): "El paisaje minero, ¿patrimonio o inconveniente paisajístico? El caso de la comarca del Bages (Barcelona)". *Ería*, 2: 151-167 ([enllaç](#)).
35. Mansilla, J. A. (2018): "Vecinos en peligro de extinción. Turismo urbano, movimientos sociales y exclusión socioespacial en Barcelona". *Pasos. Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 16(2): 279-296 ([enllaç](#)).
36. López Palomeque, F.; Torres, A.; Font, X. y Serrano, D. (2018): "Gestión sostenible de destinos turísticos: la implementación de un sistema de indicadores de turismo en los destinos de la provincia de Barcelona". *Boletín de la AGE*, 77: 428-461 ([enllaç](#)).
37. Martínez, M.; Baraja, E. y Molinero, F. (2019): "Criterios de la UNESCO para la declaración de regiones vitícolas como paisaje cultural: su aplicación al caso español". *Boletín de la AGE*, 80 ([enllaç](#)).